

Kungliga Tekniska högskolan
100 44 STOCKHOLM

Datum 2009-04-02
Dnr 32-2008-0737

Kungliga Tekniska högskolans årsredovisning 2008

Riksrevisionen har granskat Kungliga Tekniska högskolans (KTH) årsredovisning, daterad 2009-02-18. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande dokumentation är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen har avgivit revisionsberättelse i standardutförande men vill trots detta fästa styrelsens uppmärksamhet på nedanstående beträffande införandet av den nya processen för intern styrning och kontroll enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Förordningen är ny för 2008 och praxis inom området håller på att utvecklas.

Riksrevisionen önskar information senast 2009-05-04 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat och följt arbetet med införandet av den nya processen för intern styrning och kontroll enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Granskningen av KTH:s efterlevnad av förordningen har visat att det finns brister i dokumentationen som behöver åtgärdas under 2009. Iakttagelser och rekommendationer med anledning av granskningen redovisas i denna rapport.

Riksrevisionen har också granskat styrelsens underlag för sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen i enlighet med 2 kap 8 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen gör bedömningen att den dokumentation som KTH har tagit fram med anledning av arbetet enligt förordning om intern styrning och kontroll tillsammans med andra underlag som har behandlats på styrelsens möten under 2008, utgör ett rimligt underlag för uttalandet i årsredovisningen för 2008. Riksrevisionen anser dock att enbart KTH:s dokumentation enligt förordningen om intern styrning och kontroll inte utgör ett tillräckligt underlag för bedömningen utan måste kompletteras inför 2009.

Riksrevisionen anser sammanfattningsvis att det finns ett behov av att utveckla processen och förbättra dokumentationen för att KTH ska leva upp till kraven enligt förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Genom att leva upp till kraven i förordningen och förbättra dokumentationen i enlighet med denna får styrelsen ett samlat underlag för sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen.

Riksrevisionen har i granskningen gjort följande iakttagelser som KTH rekommenderas att beakta i det fortsatta arbetet.

- Den befintliga interna styrningen och kontrollen beskrivs i viss utsträckning i dokumentationen till styrelsen i form av utvecklings- och handlingsplaner, policyer, handböcker m.m., men en mer samlad dokumentation bör tas fram. Det krävs också att införda kontrollåtgärder följs upp under året så att KTH får en samlad bild av resultatet av den befintliga interna styrningen och kontrollen.
- Riskerna i KTH:s kärnprocesser är beskrivna från ett övergripande perspektiv och är i de flesta fall formulerade som s.k. nettorisker. Med det avses att riskerna är beskrivna med beaktande av befintlig intern kontroll. Det har bl.a. medfört att befintlig intern styrning och kontroll inte fullt ut beskrivs på ett tydligt sätt samt att riskanalysen därmed utgår från att befintliga kontrollåtgärder fungerar. Riskanalysen bör utgå från de risker som är förknippade med verksamheten oaktat befintlig intern styrning och kontroll, s.k. bruttorisker. Därefter bör ställning tas till om hur riskerna ska hanteras. De risker som kvarstår efter kontrollåtgärder benämner vi nettorisker. Detta bör ingå i styrelsens ställningstagande och framgå av dokumentationen. Befintlig intern styrning och kontroll bör därefter bedömas innan styrelsen tar ställning till behov av åtgärder.
- Risker i KTH:s stödprocesser behandlas i begränsad utsträckning, något som hade kunnat uppmärksammas genom en tydligare koppling till målen enligt 3 § myndighetsförordningen.

Underlaget till styrelsen är inte heltäckande på det sätt som framgår av förordning om intern styrning och kontroll. Styrelsen bör i ett tidigt skede ta ställning till vilket skriftligt underlag den behöver för att kunna bedöma om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Bestämmelser om intern styrning och kontroll

Ett förändrat regelverk avseende intern styrning och kontroll för statliga myndigheter trädde i kraft den 1 januari 2008. Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll ska tillämpas av alla myndigheter med krav på internrevision. I 2 kap 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag finns krav på att styrelsen i årsredovisningen ska lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Av 2 kap 2 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att styrelsen för en högskola ska ha det ansvar och de uppgifter som följer av 3 § myndighetsförordningen (2007:515) och 2 kap 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Av högskoleförordningen¹ framgår vidare att styrelsen ska säkerställa att det vid universitetet finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt.

I 3 § myndighetsförordningen anges att myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och författningsenligt samt att myndigheten har en tillförlitlig återrapportering. Enligt 2 § i förordning om intern styrning och kontroll ska myndigheten utforma

¹ 2 kap 2 § p. 2.

och etablera en process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen.

Processen för intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll är en process som skapas av myndighetens ledning och medarbetare och som syftar till att verksamheten ska bedrivas effektivt och författningsenligt med en tillförlitlig återrapportering. Följande moment finns beskrivna i förordningen om intern styrning och kontroll och ska ingå i processen:

1. Riskanalys
2. Kontrollåtgärder
3. Uppföljning
4. Dokumentation.

Processen för intern styrning och kontroll bör vara integrerad med myndighetens verksamhetsstyrning. Det bör vara naturligt att genomföra riskanalyser och etablera kontrollåtgärder i samband med att myndigheten upprättar verksamhetsplan och utformar operativa rutiner. Detta har inte varit fallet vid KTH under 2008.

I styrelsens beslutsunderlag anges att KTH kommer att införa resultatet av riskanalysen i verksamhetsuppföljningssystemet under 2009, att KTH ska upprätthålla ett ramverk för riskhantering och att det ska genomföras en årlig revidering av riskanalysen.

Riksrevisionen gör bedömningen att det finns bättre förutsättningar för arbetet med intern styrning och kontroll från och med 2009.

Riskanalys

Riskanalys ska genomföras både för verksamheten som helhet och för alla delar i verksamheten. I riskanalysen ingår att identifiera, värdera och aktivt ta ställning till hur riskerna ska hanteras.

Riskanalysen för 2008 har skett utifrån ett övergripande perspektiv av verksamheten inom KTH. Riskanalysen utgår från risker där kontrollåtgärder behövs och behandlar inte de väsentliga risker som redan tas om hand av befintligt kontrollsystem. I den genomförda riskanalysen är riskerna i flera fall formulerade som s.k. nettorisker. Det har bl.a. medfört att befintlig intern styrning och kontroll inte fullt ut beskrivs på ett tydligt sätt.

Under 2009 kommer även KTH:s skolor att upprätta riskanalyser.

Riksrevisionen rekommenderar att riskanalysen utgår från samtliga de väsentliga risker som är förknippade med verksamheten på såväl central som lokal nivå oavsett om identifierade risker för närvarande tas om hand av den interna kontrollen eller inte, dvs. både netto- och bruttorisker. Riskanalysen bör beakta hela organisationen och verksamheten, dvs. kärnprocesserna i sin helhet och stödprocesser.

Kontrollåtgärder

Styrelsen ska utifrån resultatet av riskanalysen fatta beslut om hur riskerna ska hanteras. Kontrollåtgärderna ska motverka riskerna. De ska utformas i förhållande till den riskanalys som gjorts och vara inbyggda i såväl organisation som rutiner.

I rapporten till styrelsen redovisas riskindikatorer och åtgärder för de risker som KTH har bedömt som mest väsentliga. Mot bakgrund av att riskanalysen inte anger om identifierade risker har ett fungerande kontrollsystem eller inte finns endast i begränsad utsträckning en beskrivning av den befintliga interna styrningen och kontrollen och resultatet av denna.

Riksrevisionen rekommenderar att KTH i det fortsatta arbetet förbättrar strukturen i dokumentationen så att den på ett samlat sätt tydligt visar verksamhetens totala risker, vilka kontrollåtgärder som är i bruk och vilka kontrollåtgärder som saknas. Utifrån en sådan beskrivning torde styrelsen på ett bättre sätt kunna ta ställning till om identifierade risker kan hanteras inom befintligt kontrollsystem och om nya kontrollåtgärder behöver vidtas.

Uppföljning

Intern styrning och kontroll ska följas upp för att säkerställa att systemen och rutinerna fungerar som planerat. Utvärderingen ska resultera i förslag på förbättringar.

Dokumentet ”Riskanalys och hantering av risker vid KTH 2008” innehåller beskrivning av mål, riskidentifiering, riskindikatorer och åtgärder. En del av åtgärderna är sedan tidigare inarbetade i KTH:s verksamhetsuppföljningssystem. Det finns ingen uppföljning i dokumentet för vilka åtgärder det finns ett befintligt kontrollsystem och för vilka åtgärder där kontrollsystem saknas. Riksrevisionen kan inte utifrån dokumentationen utläsa i vilken utsträckning uppföljning är utförd 2008.

Riksrevisionen rekommenderar att KTH försätter sitt utvecklingsarbete med processen för intern styrning och kontroll och att det i underlaget till styrelsen framöver tydligt anges vilka kontrollåtgärder som är i bruk och som har följts upp och vilka kontrollåtgärder som ännu inte är införda.

Dokumentation

En samlad dokumentation ska ligga till grund för styrelsens bedömning av den interna styrningen och kontrollen, som ska göras i anslutning till underskriften i årsredovisningen, enligt 2 kap 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dokumentationen ska upprättas så att det går att följa myndighetens process för intern styrning och kontroll, från riskanalys och beslut om kontrollåtgärder, till uppföljning och bedömning.

Riksrevisionen anser att dokumentationen enligt förordning om intern styrning och kontroll brister på de punkter som redovisas i de föregående avsnitten. Granskningen har dock visat att styrelsen erhållit andra underlag som kompletterar dokumentationen enligt förordning om intern styrning och kontroll.

Riksrevisionen rekommenderar att styrelsen i god tid och i samband med att den tar ställning till processen för intern styrning och kontroll, anger vilket skriftligt underlag den behöver för sitt ställningstagande avseende intern styrning och kontroll i årsredovisningen. Underlaget bör upprättas så att det utgör ett samlat underlag för bedömning av om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Ansvarig revisor Carin Rytoft Drangel har beslutat i detta ärende.
Uppdragsledare Annette Frykberg har varit föredragande.

Carin Rytoft Drangel

Annette Frykberg

Kopia för kännedom:
Regeringen